

Broj: I-OP-1-216/11

Dana: 20. septembra 2011.

Novi Sad

**UNIVERZITET U NOVOM SADU
TEHNOLOŠKI FAKULTET NOVI SAD
Bulevar cara Lazara 1
21000 NOVI SAD**

Postupajući po predstavi lica koje je tražilo anonimnost u postupku, po završetku istrage, Pokrajinski ombudsman je utvrdio povredu ljudskog prava i nepravilnost u radu Tehnološkog fakulteta u Novom Sadu, te u skladu sa članom 33. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu ("Službeni list APV", broj 23/02, 5/04, 16/05, 18/09), upućuje

MIŠLJENJE

Tehnološki fakultet u Novom Sadu dužan je da, kao poslodavac, nadoknadi troškove za dolazak i odlazak sa rada svim zaposlenima, u skladu sa Zakonom o radu, Posebnim kolektivnim ugovorom za visoko obrazovanje i pojedinačnim ugovorima o radu sa zaposlenima.

Obrazloženje

Pokrajinskom ombudsmanu, predstavkom zavedenom pod broj I-OP-1-216/11 od 29. marta 2011. godine, obratilo se lice zaposleno na Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu, koje je zatražilo zaštitu tajnosti ličnih podataka. U predstavi navodi da Tehnološki fakultet u Novom Sadu, kao poslodavac, od juna meseca 2010. godine, a uz prethodno obaveštenje od maja 2010. godine da se primenjuju mere štednje, ne isplaćuje naknadu putnih troškova za dolazak i odlazak sa posla, odnosno ne kupuje markicu za gradski prevoz zaposlenima čija je stručna sprema viša od srednje. Dalje navodi da se markica može dobiti ukoliko se zaposleni prijavi da želi markicu, ali se u tom slučaju troškovi prevoza odbijaju od plate. Za decembar 2010. i januar 2011. godine markice su podeljene, da bi se nakon toga, retroaktivno, zajedno sa troškovima prevoza za februar 2011. godine odbile od plate, bez prethodne najave.

Kako je Pokrajinski ombudsman procenio da okolnosti slučaja i dokazi na koje se podnosilac predstavke poziva ukazuju na mogućnost postojanja povrede ljudskih prava, odnosno nepravilnosti u radu visokoškolske ustanove, uputio je zahtev Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu da se izjasne o navodima iz predstavke.

U odgovoru Tehnološkog fakulteta u Novom Sadu od 26. aprila 2011. godine, potvrđuje se istinitost navoda iz predstavke, te se navodi da se fakultet odlučio na tako nepopularne mere štednje jer Ministarstvo prosvete ne pokriva navedene troškove po važećoj uredbi, a fakultet je, u skladu sa granskim kolektivnim ugovorom, u obavezi da ih isplaćuje. Dalje se navodi da fakultet nije u mogućnosti da, raspodelom sopstvenih sredstava, pokrije i troškove prevoza zaposlenih, te se odlučio za pomenutu meru. U

odgovoru izražavaju nadu da će se finansijska situacija popraviti i da će zaposlenima kojima se ne nadoknađuje prevoz moći da isplaćuju naknadu troškova.

U cilju potpunijeg utvrđivanja činjeničnog stanja, Pokrajinski ombudsman se, dopisom od 4. jula 2011. godine, obratio Pokrajinskom sekretarijatu za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice sa zahtevom za dostavom informacije o iznosu sredstava namenjenih za naknadu troškova zaposlenima za dolazak i odlazak sa posla, koja su u 2011. godini iz budžeta AP Vojvodine prebačena na račun Tehnološkog fakulteta u Novom Sadu. U odgovoru pokrajinskog organa uprave navodi se da u toku 2010. i 2011. godine iz budžeta AP Vojvodine nije vršen prenos sredstava Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu za naknadu troškova zaposlenima za dolazak i odlazak sa posla.

Radi iznalaženja celishodnog rešenja u okvirima načela zakonitosti i pravičnosti, Pokrajinski ombudsman je Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu, po dopisu od 5. jula 2011. godine, uputio zahtev za dostavom kopije završnog računa za 2010. godinu, kopije finansijskog plana za 2011. godinu, podatka o iznosu budžetskih sredstava koje je osnivač obezbedio za namenu naknade troškova zaposlenih za odlazak i dolazak sa posla u 2011. godini, kao i podatka o realizaciji sredstava u ovu svrhu. Pomenuti dopis visokoškolska ustanova je zaprimila 12. jula 2011. godine, te do dana sačinjavanja ovog pismena nije dostavila tražene podatke.

Po završetku istrage, Pokrajinski ombudsman je utvrdio da je Tehnološki fakultet u Novom Sadu, neisplaćivanjem naknade troškova, povredio pravo zaposlenog iz člana 118. stav 1. tačka 1) Zakona o radu («Sl. glasnik RS», br. 24/05, 61/05 i 54/09), odnosno člana 22. stav 1. tačka 1) Posebnog kolektivnog ugovora za visoko obrazovanje («Sl. glasnik RS», broj 12/09), kojima je propisano pravo zaposlenog na naknadu troškova za dolazak i odlazak sa rada u visini cene prevozne karte u javnom saobraćaju, u skladu sa opštim aktom i ugovorom o radu, odnosno kolektivnim ugovorom kod poslodavca. Takođe, poslodavac je izvršio umanjeње zarade zaposlenog za mesec januar 2011. godine, za trostruki iznos cene mesečne radničke autobuske karte u I gradskoj zoni, a u narednom periodu do današnjeg dana, mesečno obustavljao iznos u vrednosti pomenute karte. Na ovaj način, poslodavac je izvršio povredu prava zaposlenog na zaštitu zarade i naknade zarade, s obzirom na to da je članom 123. stav 1. Zakona o radu propisano da poslodavac može novčano potraživanje prema zaposlenom naplatiti obustavljanjem od njegove zarade samo na osnovu pravnosnažne odluke suda, u slučajevima utvrđenim zakonom ili uz pristanak zaposlenog. S tim u vezi, posebno naglašavamo da je članom 105. stav 3. Zakona o radu izričito propisano da se zaradom smatraju sva primanja iz radnog odnosa, osim naknade troškova zaposlenog za dolazak i odlazak sa rada, kao i druge naknade troškova. Odluka Tehnološkog fakulteta u Novom Sadu da troškove za dolazak i odlazak sa rada ne nadoknađuje zaposlenima koji imaju višu stručnu spremu od srednje, u suprotnosti je sa zakonskim odredbama o zabrani diskriminacije. Članom 18. Zakona o radu zabranjena je neposredna i posredna diskriminacija lica koja traže zaposlenje, kao i zaposlenih, s obzirom na pol, rođenje, jezik, rasu, boju kože, starost, trudnoću, zdravstveno stanje, odnosno invalidnost, nacionalnu pripadnost, veroispovest, bračni status, porodične obaveze, seksualno opredeljenje, političko ili drugo uverenje, socijalno poreklo, imovinsko stanje, članstvo u političkim organizacijama, sindikatima ili neko drugo lično svojstvo. Na osnovu člana 19. Zakona, neposredna diskriminacija, u

smislu ovog zakona, predstavlja svako postupanje uzrokovano nekim od osnova iz člana 18. ovog zakona kojim se lice koje traži zaposlenje, kao i zaposleni, stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica u istoj ili sličnoj situaciji.

Na osnovu člana 35. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu, Pokrajinski ombudsman je ovlašćen da, u slučaju postojanja povrede prava, predlaže pravila ponašanja za unapređenje rada. Shodno tome, Pokrajinski ombudsman upućuje Tehnološki fakultet u Novom Sadu da, u skladu sa zakonskom odredbom o obavezi naknade troškova zaposlenom, poslodavac može svojim opštim aktom (kolektivni ugovor, pravilnik o radu, uputstvo) utvrditi kriterijume i način na koji će zaposlenima nadoknaditi troškove prevoza. Iz same prirode i svrhe postojanja ovog prava zaposlenog, odnosno obaveze poslodavca, proizilazi da ono nastaje kada troškovi za dolazak i odlazak sa rada stvarno postoje. Prema tome, uslovi koji moraju biti ispunjeni kako bi zaposleni ostvario ovo pravo jesu: da je zaposleni dolazio na rad i da je koristio prevoz. Zaposleni za dane odsustvovanja sa rada, bez obzira na osnov, nema prava na naknadu troškova prevoza. Prvi uslov, odnosno činjenica dolaska na rad može se utvrditi na osnovu evidencije o prisutnosti zaposlenih na radu. Dokazivanje činjenice postojanja stvarnih troškova na ime dolaska i odlaska sa rada pada na teret zaposlenog. Osnovna dokazna isprava je dnevna, odnosno mesečna karta za prevoz u javnom saobraćaju od mesta stanovanja do mesta rada i obratno, ali i druge isprave iz kojih se jasno i nedvosmisleno može utvrditi da je zaposleni utrošio sredstva za dolazak i odlazak sa rada, s tim što je zakonska obaveza poslodavca da nadoknadi troškove u visini cene prevozne karte u javnom saobraćaju. Na ovaj način poslodavac će izvršavati svoju zakonsku obavezu, te pravično nadoknađivati stvarne troškove koje je zaposleni imao kako bi došao i otišao sa mesta rada, te u velikoj meri sprečiti mogućnost zloupotrebe ovog prava, u svemu vodeći računa da ne povredi minimum prava zaposlenog, propisanih Zakonom o radu. U slučaju da poslodavac, unapred, obezbeđuje mesečne prevozne karte za javni saobraćaj zaposlenima, sredstva koja pri tom utroši ne smeju ići na teret zarade zaposlenog, u skladu sa gore navedenim zakonskim odredbama. Tehnološki fakultet u Novom Sadu je dužan da troškove za dolazak i odlazak sa rada nadoknađuje zaposlenima iz svojih sredstava, bez obzira na izvor finansiranja, s tim što se može obratiti osnivaču sa zahtevom za obezbeđivanje sredstava u ovu svrhu.

Potrebno je da nas u roku od 15 dana od dana prijema ovog mišljenja i predloga pravila ponašanja obavestite o merama koje ste preduzeli.

S poštovanjem,

**ZAMENIK POKRAJINSKOG
OMBUDSMANA**

Dragomir Sekulić